

PM Rotel I (Dnr KS 2020/568)

Revisionsberättelse och årsrapport för Kommunstyrelsen 2019, revisionsrapport 1/2020

Begäran om yttrande från stadsrevisionen, revisorsgrupp 1

Svarstid den 30 juni 2020

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Som yttrande över stadsrevisionens årsrapport över 2019 års granskning av kommunstyrelsen hänvisas till vad som sägs i promemorian.

Föredragande borgarrådet Anna König Jerlmyr anför följande.

Ärendet

Stockholms stads revisorer har till kommunstyrelsen överlämnat årsrapport 2019 för yttrande. I rapporten redovisas den granskning, både avseende verksamhetens ändamålsenlighet, finanser och ekonomi, som utförts med utgångspunkt från stadens årsredovisning 2019.

Stadsledningskontoret har fått tillfälle att faktagranska årsrapporten.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret välkomnar revisionskontorets genomgång och utvecklande synpunkter på verksamhet och räkenskaper. Kontoret redogör i en sammanfattning kring varför kommunstyrelsen i vissa frågor kommit till ett annat ställningstagande än revisionskontoret. Dessutom lyfts vissa enskilda punkter fram, där stadsledningskontoret betonar att stadens uppfattning sammanfaller med revisionskontorets.

Mina synpunkter

Jag välkomnar stadsrevisionens granskning av kommunstyrelsens verksamhet och räkenskaper. En noggrann revision är en väsentlig del av stadens kontinuerliga kvalitetsutvecklingsarbete.

Av stadsrevisionens synpunkter tar jag särskilt fasta på att stadsrevisionen pekar på nettokostnadernas utveckling som ett problemområde liksom stadens resultatmål samt att årets budgeterade investeringsvolym inte fullt ut genomförts.

Kommunstyrelsen arbetar för att minska beroendet av finansnettot för att kunna finansiera stadens nettokostnader. Det är därför angeläget och viktigt att kommunfullmäktige beslutade om en lägre utdelning från Stockholms Stadshus AB 2019 än året innan samt en ytterligare sänkt utdelning 2020. God kostnadskontroll

och budgetdisciplin är ett fundament i stadens ekonomiska politik. Resultatmålet är bara ett av flera sätt att finansiera en ökad investeringsvolym, därutöver finns försäljningar och lägre investeringsvolym som kommunstyrelsen har att överväga under budgetprocessen.

När det gäller investeringsprojekt bör bedömningen utifrån färdigställandet både avse tidsaspekt och belopp. Under föregående mandatperiod fördubblades Stockholms låneskuld som försvagade stadens finansiella ställning trots brinnande högkonjunktur. Med den anledningen visade kreditbedömningen för Stockholms stad 2019 en negativ utsikt som kan riskera en framtida sänkning av kreditbetyget. Ett sänkt kreditbetyg skulle påverka kostnadsbilden och måste i sådant fall tas i beaktande vid exempelvis investeringsars genomförandetakt.

Det är dock glädjande att Stockholms stad får fortsatt högsta möjliga kreditrating av det internationella kreditvärderingsinstitutet Standard & Poor's trots extraordinära utmaningar.

I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Som yttrande över stadsrevisionens årsrapport över 2019 års granskning av kommunstyrelsen hänvisas till vad som sägs i promemorian.

Stockholm den 3 juni 2020

ANNA KÖNIG JERLMYR

Bilagor

1. Årsrapport 2019
2. Missiv

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden Karin Wanngård och Kadir Kasirga (båda S) enligt följande.

Det är ett värdefullt material som revisionen redovisar i sin årsrapport till kommunstyrelsen. De granskningar och de utvärderingar av exempelvis måluppfyllelse som revisionen gör borde tjäna som viktiga utgångspunkter för att utveckla politiken till det bättre.

Tyvärr kan vi konstatera att finansborgarrådet inte gör det i sina synpunkter. Tvärtom begränsar sig den politiska majoritetens yttrande till att diskutera den ekonomiska politiken. Denna är viktig men avsaknaden av kommentarer kring revisorernas hårda konstaterande att målen om bostadsbyggande, trygghet och miljö inte alls uppnås är i sig talande. Det är på många sätt en historiskt låg måluppfyllelse.

För en majoritet som säger sig vilja stärka tryggheten är det begripligt att nedanstående siffror inte vill kommenteras. Icke desto mindre måste det konstateras att det är ett underkännande av den förda trygghetspolitiken och en signal att politiken med besparingskrav på förebyggande arbete och välfärdsverksamheter inte bidragit till ökad trygghet.

Indikator	Utfall 2018	Årsmål 2019	Utfall 2019	Måluppfyllelse	Utv.
Andel stockholmare som upplever trygghet i den stadsdel där man bor	74 %	77 %	70 %	Uppnås ej	↘
Stockholmarnas nöjdhet med renhållning och städning	64 %	71 %	57 %	Uppnås ej	↘
Stockholmarnas nöjdhet med skötsel av park och grönområden	65 %	71 %	60 %	Uppnås ej	↘
Stockholmarnas nöjdhet med stadsmiljön	-	88 %	82 %	Uppnås ej	↘
Upplevd trafiksäkerhet för gående och cyklister	65 %	66 %	61 %	Uppnås ej	↘

1.2 Utveckling från 2018	Utvecklats positivt	Oförändrad utveckling	Utvecklats negativt
Antal indikatorer 5	-	-	5

Bilaga 3, sid 46, Årsrapport 2019, Rapport från Stadsrevisionen Nr 1 2020

Revisionen påtalar det udda i att ovanstående måluppfyllelse resulterar i att målet anses delvis uppfyllt. Vi delar den uppfattningen.

På samma sätt är det tydligt att revisionen pekar på tydliga misslyckanden i form av att 60 % av de uppsatta målen för miljöpolitiken inte uppnås. Att inget framsteg gjorts när det gäller matavfallsinsamling från en redan alltför låg nivå måste vara en stor besvikelse för de som trots att den grönbåa majoriteten skulle driva Stockholm i en mer grön utveckling.

Även när det gäller bostadsbyggandet pekar revisorerna på den stora diskrepansen mellan målen och det betydligt lägre verkliga byggandet samt dito lägre planerande av byggande. Revisorerna jämför även utfallet med år 2018. Hade motsvarande jämförelse gjorts med det sista hela året under förra mandatperioden, år 2017, hade skillnaden varit än större. Vissa problem orsakas av omvärldsfaktorer som är svåra att styra över. Byggandet i Stockholm år 2019 handlar dock inte om det. Det är i grunden en oförmåga att politiskt komma överens som resulterat i lägre byggande, till stort men för dagens och morgondagens stockholmare.

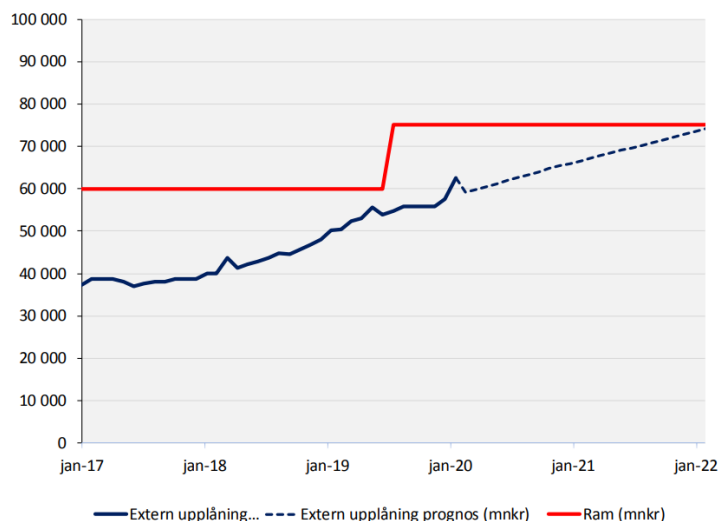
Istället för att värdera denna kritik väljer den borgerliga majoriteten att peka på utvecklingen av nettokostnaderna som ett problemområde. Det är i sak välkommet. Vid ekonomiutskottets möten i mars, april, maj, juni, augusti, september, oktober, november och december varnade vi socialdemokrater i särskilda uttalanden och i förslag till beslut för utvecklingen och krävde åtgärder – som då helt uteblev. Vi pekade på skillnaden mot 2018 då siffrorna var de omvända: intäkterna ökade mer än utgifterna. Finansborgarrådets eget agerande då kan i bästa fall beskrivas som passivt.

Än värre blir det när finansborgarrådet försöker tillskriva den tidigare majoriteten 2014 till 2018, inklusive Miljöpartiet, för att vara ansvarig för att Standard and Poor's år 2019 känner sig föranledda att skicka en varningssignal om risk för kommande sänkt kreditbetyg. Detta trots att varningen om en negativ utsikt kom när finansborgarrådets politik verkat i mer än ett år. I sak följer det tyvärr ett känt mönster av att skylla problem på andra och undvika det egna ansvaret.

Orsaken, enligt finansborgarrådet, till varningen om negativ utsikt skulle vara den upplåning som skedde den förra mandatperioden. I detta är dock revisionen befriande tydlig i att "ratingen återspeglar kommunkoncernens förmåga att infria sina betalningsåtaganden och finansiella skyldigheter på kort och lång sikt". Det avser alltså nuläget och här bidrar både en försämrad driftsekonomi som illustreras av att underskottet sett till att det resultatet minus engångsposter gått från minus 570 miljoner kronor år 2018 till minus 1 043 miljoner kronor år 2019. År 2017 (det senaste hela året med en rödgrönrosa majoritet) redovisade staden ett överskott efter engångsposter om 515 miljoner kronor. Sedan 2017 har alltså stadens reala resultat försämrats med drygt 1,5 miljarder kronor. Skattesänkningen bidrog till minskad intäktsökning samtidigt som majoriteten fortsatte verksamheten som vanligt. Det ökade underskottet blir därmed inte förvånande. Lägg därtill minskade exploateringsintäkter till

följd av det sjunkande bostadsbyggandet så har vi en negativ ekonomisk utveckling som illustreras av stadens stigande upplåning.

Den som läser finansborgarrådets synpunkter kan lätt få intrycket att upplåningstakten minskat under hennes styre. Verkligheten är precis tvärtom vilket visas av redovisningarna i de finansiella månadsrapporterna. Under 2019 ökade upplåningstakten starkt i takt med att egenfinansieringsgraden sjönk. I januari 2019 uppgick den externa upplåningen till 50 112 miljoner kronor. I januari 2020 uppgick den till 62 482 miljoner kronor. Upplåningen ökade alltså med mer än en miljard kronor per månad. Motsvarande ökningstakt under förra perioden var mindre än hälften.

Ekonomiutskottet 2020-02-19, §3 Finansiell månadsrapport, sid 4

Brist på egen självkritik riskerar bidra till en ekonomisk kris som är värre än vad den borde behövt vara för den i grunden starka ekonomi som Stockholm stad har.

I övrigt uppmärksammar revisionen kommunstyrelsen på ett antal viktiga utmaningar:

- Skillnaden i skolresultat är fortfarande för stor. Den minskade under slutet på förra mandatperioden och har fortsatt så under början på denna. Det kräver dock ett konsekvent och genomtänkt arbete med goda förutsättningar för verksamheterna. Här var 2019 sett till förutsättningarna ett år utan stora sparkrav medan budgeten för 2020 tvingar fram stora sparåtgärder i skolorna. Vad det innebär för klyftorna mellan skolorna återstår att se – men det är en uppenbar risk att det vänder kurvorna åt fel håll.

- Gymnasieskolorna gick med ett underskott om 50 miljoner kronor. Grundskolorna hade också svårt att klara budgeten men den ekonomiska situationen för gymnasieskolorna givet den minskade budgeten 2020 för denna sektor kan i ingången till en lågkonjunktur visa sig vara extra negativt för ungdomars möjlighet att få en bra utbildning som leder till jobb.

- Bristen på LSS-boenden är uppenbar och tyvärr innebär 2019 inte en ljusning. Bristen på nyproducerade LSS-bostäder, igen, visar att staden måste ändra modell. Vi har föreslagit att beställansvaret ska flyttas från stadsdelsnämnderna till socialnämnden. Modellen kan diskuteras – men inte behovet av förändring.

- Äldreomsorgen fick under 2019 hantera stora effektiviseringskrav. Detta har verksamhetsområdet under 2014 till 2018 varit fredade från. Till det ska läggas att det sedan i stadsdelsnämnderna omfördelades ytterligare resurser från omsorgen. I uppföljningen av

äldreomsorgens bristande förmåga att hantera covid-19 behöver sparkraven på verksamheten analyseras ytterligare.

Kommunstyrelsen vill med detta tacka revisorerna för sitt viktiga arbete både så som det kommer till uttryck i årsrapporten och de många sakgranskningar som gjorts under 2019.

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av Jan Valeskog, Kadir Kasirga och Karin Gustafsson (alla S) med hänvisning till Socialdemokraternas reservation i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande gjordes av Rashid Mohammed och Torun Boucher (både V) enligt följande.

Vi konstaterar att revisionskontoret är tydliga i sin bedömning av den bristande måluppfyllelsen på viktiga områden som bostadsbyggandet, miljöfrågor och trygghet, där också Vänsterpartiet under det gångna året har riktat återkommande kritik mot majoriteten. Lika tydligt undviker finansborgarrådet att nämna dessa misslyckanden i sina synpunkter.

På flera områden där indikatorerna till stor del inte är uppfyllda eller där väsentliga värden för utfallet helt saknas gör stadsledningskontoret till skillnad från revisionskontoret positiva bedömningar på något som kallas bredare underlag men snarare är åtgärder som tidigast, om ens då, skulle kunna ge effekt efterkommande år.

Vi delar också revisionskontorets uppfattning om vikten av kontroll över investeringar och ökade driftkostnader mot bakgrund av att befolkningen ökar, inte minst personer 80 år och äldre som beräknas öka med 51 procent åren 2019-2029. Som påpekas i revisionsrapporten behöver en anpassning göras till en nivå som täcks av skatteintäkter exklusive finansnettot. Vänsterpartiet driver därför starkast av alla riksdagspartier behovet av kraftigt ökade generella statsbidrag till kommunerna, för att finansiera en god generell välfärd, men utesluter inte till skillnad från majoriteten att även kommunala skattehöjningar kan komma att behövas.

Ersätтарыtrande gjordes av Sissela Nordling Blanco (Fi) med hänvisning till Socialdemokraternas reservation i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

Stockholms stads revisorer har till kommunstyrelsen överlämnat årsrapport 2019 för yttrande. I rapporten redovisas den granskning, både avseende verksamhetens ändamålsenhet, finanser och ekonomi, som utförts med utgångspunkt från stadens årsredovisning 2019.

Stadsledningskontoret har fått tillfälle att faktagranska årsrapporten.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 26 april 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Verksamhetens ändamålsenlighet

Inriktningsmål En modern storstad med möjlighet och valfrihet för alla.

- Revisionskontoret konstaterar att för staden generellt är det genomsnittliga meritvärdet i årskurs 9 för elever folkbokförda i Stockholm högre än genomsnittet i riket.

Däremot varierar meritvärdet mycket mellan olika skolor, vilket är en utmaning.

Stadsledningskontorets svar: Staden försöker utjämna förutsättningarna för elever i stadens skolor, bland annat genom strukturersättning där skolor med elever med mindre gynnsam bakgrund får högre ersättning. Även satsningar på lärarassistenter och lönetillägg för lärare i grundskolor med högt socioekonomiskt index syftar till att utjämna förutsättningarna. Ett ytterligare sätt att förbättra resultaten i skolor med högre andel elever, som har mindre gynnsamma förutsättningar, är att utöka samverkan med socialtjänsten, för att tidigt identifiera och stötta elever som har behov av stöd.

- Revisionskontoret visar på brister avseende kännedom och tillämpning av rutiner för avvikelserhantering. Lex Sarah-anmälningar har gällt bristande rättssäkerhet vid myndighetsutövning avseende barn och unga, som i vissa fall har anmälts till Inspektionen för vård och omsorg, då det bedömts föreligga risk för allvarligt missförhållande för enskild. Stadsdelsnämnderna behöver vidta åtgärder för att säkerställa att barn- och ungdomsärenden handläggs inom lagstadgade tider.

Stadsledningskontorets svar: Under 2019 och 2020 har stadens socialtjänst genom befintliga chefs- och medarbetarnätverk arbetat med ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete i syfte att åtgärda brister avseende kännedom och tillämpning av rutiner för avvikelserhantering. Ledningssystem ska användas för att säkra kvalitet, samt planera, leda och förbättra verksamheter och är pågående utvecklingsarbete. Antalet anmälningar och ansökningar om stöd och skydd för barn och unga har ökat med 126 procent mellan 2012-2019 vilket har medfört en ökad arbetsbelastning. Arbetsbelastningen har inneburit att den lagstadgade tidsgränsen gällande förhandsbedömning och utredning dessvärre ofta överskridits.

Stockholms stads handlingsplan för förbättrad arbetssituation för socialsekreterare och biståndshandläggare antogs 2015 i syfte att möta utmaningarna inom social-tjänsten i form av hög personalomsättning och ökande administrativa bördor. Syftet är att staden ska kunna

erbjuda dess invånare en socialtjänst och äldreomsorg av god kvalitet. Resultatet hittills visar en minskad personalrörlighet och att stadens behov av socionomkonsulter minskat kraftigt. Så länge nivån kan bibehållas förhindras ökad personalomsättning, högre kostnader för konsulter och en försämrad kvalitet.

- Revisionskontoret skriver avseende äldre med psykisk ohälsa att stadens arbete med uppföljning och analys av det förebyggande arbetet behöver utvecklas.

Stadsledningskontorets svar: Stadsledningskontoret har för avsikt att se över det förebyggande arbetet under 2020.

- Revisionskontoret kommenterar att brukarundersökningarna, som ligger till grund för indikatorerna inom funktions-nedsättning, uppvisar lägre resultat 2019 jämfört med 2018.

Stadsledningskontorets svar: Stockholms stad har högt ställda mål för att garantera alla som bor och verkar i Stockholm full delaktighet i samhällslivet. Staden har fortsatt sitt arbete med att öka tillgängligheten och delaktigheten i samhället för personer med funktions-nedsättning i enlighet med *Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning*. Under 2019 genomfördes brukarundersökningarna inom delar av omsorgen för personer med funktionsnedsättning genom bildstöd i form av pictogram. Mot bakgrund av detta, samt att urvalet av insatser som ingår utökades, är resultaten inte helt jämförbara. Däremot behöver stadens verksamheter fortsatt arbeta med att höja svarsfrekvensen.

- Revisionskontoret konstaterar att enligt boendeplanen *2019-2023 Bostad med särskild service*, så planeras färre nya lägenheter än det behov som uppskattas i planen.

Stadsledningskontorets svar: Det råder brist på särskilda boende för personer med funktionsnedsättning inom staden och behovet förväntas öka. Stadens boendeplan underlättar arbetet med den stadsövergripande planeringen, och en nyfunnen möjlighet att LOV-upphandla platser utanför Stockholm öppnar för en utökning av platser och en minskning av kostnadsdrivande individuella avtal.

Inriktningsmål En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt.

Verksamhetsområdesmål 2.1 Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv

- Revisionskontorets synpunkter: ”Revisionskontorets avstår från bedömning. Antal nystartade företag har ökat sedan 2018. Tillväxten i privata sektorn når inte årsmålet. Utfallsvärden saknas från företagsklimatundersökning. Kommunstyrelsen bedömer målet som uppfyllt”

Stadsledningskontorets svar: Kommunstyrelsens bedömning baseras på att 7 av 9 indikatorer prognostiseras uppfyllas helt, 1 uppnås delvis och 1 uppnås ej. Då utfall saknas för 7 av 9 indikatorer har ett prognostiserat utfall för dessa istället använts vid bedömning av verksamhetsområdesmålet. 25 av 29 nämnder har bedömt att de uppfyller verksamhetsområdesmålet helt och 4 nämnder har bedömt att målet uppfylls delvis. Nämnderna har i huvudsak genomfört de aktiviteter de föresatt sig i sina verksamhetsplaner.

Revisionskontoret baserar sin bedömning på indikatorer med utfall. Stadsledningskontoret har i sin bedömning, utöver prognostiserat utfall för indikatorer, beaktat nämnder och bolagsstyrelser genomförda aktiviteter och åtgärder i syfte att uppfylla stadens mål. Under året har bland annat en styrgrupp bestående av förvaltningschefer och bolagschefer från berörda nämnder och bolagsstyrelser inrättats med syftet att leda och utveckla stadens näringslivsarbete. Ett förslag till näringslivspolitik har under 2019 arbetats fram och remitterats. Därutöver har flera forum inrättats och aktiviteter genomförts i syfte att förbättra stadens service och utveckla myndighetsutövningen, exempelvis inrättandet av en samverkansgrupp med ansvariga för respektive myndighetsområde.

Det kan även nämnas att staden i syfte att skapa en tydlig process och organisation för företag, som vill etablera sig eller vara delaktiga i utvecklingen av Stockholm, påbörjat ett arbete med servicekedjor under 2019.

Verksamhetsområdesmål 2.2 Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov

- Revisionskontorets synpunkter: ”Revisionskontoret bedömning är att målet inte uppfyllts. Flertalet indikatorer har stora avvikelser. Kommunstyrelsen bedömer målet som delvis uppfyllt.”

Stadsledningskontorets svar: Kommunstyrelsens bedömning baseras på att årsmålen för 1 av 11 av kommunfullmäktiges indikatorer uppnås helt, 2 uppnås delvis och 8 uppnås ej. 23 av 27 nämnder bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppnås helt och 4 nämnder bedömer att målet uppnås delvis. Nämnder och bolagsstyrelser har i huvudsak genomfört de aktiviteter de föresatt sig i sina verksamhetsplaner.

Stadsledningskontorets bedömning av verksamhetsområdes-målets uppfyllelse baseras således på ett bredare underlag än endast kommunfullmäktiges indikatorer som inte fullt ut speglar alla dimensioner av målet, utan främst mäter planering och byggande av bostäder. Stadens arbete med planering för förskolor, skolor, arbetsplatser, idrott, kultur med mera har löpt i huvudsak enligt plan.

Verksamhetsområdesmål 2.5 Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö

- Revisionskontorets synpunkter: ”Revisionskontoret bedömer att målet ej uppfyllts. Hälften av indikatorerna uppnår ej målvärdet och avvikelserna är i flera fall stora. Utvecklingen har dock varit positiv för merparten av indikatorerna. Kommunstyrelsen bedömer målet som uppfyllt.”

Stadsledningskontorets svar: Kommunstyrelsens bedömning baseras på att årsmålen för 9 av 20 av kommunfullmäktiges indikatorer uppnås helt, 7 uppnås delvis och 4 uppnås ej. 25 av 30 nämnder bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppnås helt och 5 nämnder bedömer att målet uppnås delvis. Nämnder och bolagsstyrelser har i huvudsak genomfört de aktiviteter de föresatt sig i sina verksamhetsplaner.

I stadsledningskontorets bedömning av måluppfyllelsen har, utöver utfall på indikatorerna, nämndernas redovisning av genomförda insatser och åtgärder för att nå stadens mål, tagits i beaktande. Nämnderna har under 2019 genomfört en rad insatser som är av vikt för måluppfyllelsen. Bland annat har ett arbete genomförts för att minska onödiga transporter och hantering av schakt- och återfyllningsmassor vilket resulterat i minskade byggavfallstransporter med cirka 70 procent. Vidare har till exempel stadens arbete med att minska PM10 gett resultat. Främst genom utvecklandet av nya dammbindande tekniker och genom dubbdäcksförbud på tre av stadens gator.

Utöver detta bidrar vissa indikatorer mer till målets uppfyllnad än andra och väger därför tyngre i bedömningen. Indikatorn om Växthusgasutsläpp per invånare (ton CO2 per invånare) har uppfyllts helt och är en central indikator för att mäta att stadens arbete ger resultat. Även om vissa indikatorer inte har uppfyllts pekar de på en positiv riktning. Till exempel har målet för matavfallsinsamlingen varit en utmaning och trots att staden inte nått målet har staden höga ambitioner inom detta område. Arbetet har därför intensifierats och gett en fortsatt uppåtgående trend.

Stadsledningskontorets bedömning av verksamhetsområdes-målets uppfyllelse baseras således på ett bredare underlag än endast kommunfullmäktiges indikatorer, som inte fullt ut speglar alla dimensioner av målet.

Inriktningsmål En ekonomisk hållbar och innovativ storstad för framtiden.

Revisionskontoret har valt att kommentera detta inriktningsmål under avsnittet ekonomi, så även stadsledningskontorets svar återfinns under det avsnittet.

Intern kontroll

Revisionskontoret har identifierat vissa utvecklingsområden.

- Styrning av investeringar:

Stadsledningskontorets svar: Stadsledningskontoret arbetar kontinuerligt med att utveckla styrningen avseende investeringar. Även med en bra styrmodell kvarstår dock många faktorer som staden inte kan styra över, till exempel anbud från entreprenörer, överklagandeprocesser och andra omvärldsfaktorer. Stadens ekonomi är en helhet, där de olika delarna samspelar och påverkar varandra. Om beslutad investeringstakt behöver revideras under året beroende på nytillkomna fakta, betyder det inte att styrmodellen inte fungerar, enbart att den är flexibel.

- Efterlevnad av dataskyddsförordningen:

Stadsledningskontorets svar: Stadsledningskontoret håller på att se över stadens struktur för att uppnå efterlevnad av dataskyddsförordningen. Dataskyddsombudet ska arbeta såsom det uttryckligen anges i dataskyddsförordningen med rådgivning och övervakning. På så sätt kan kommunstyrelsen och övriga nämnder få en överblick över verksamhetens dataskyddsarbete, risker och vad som behöver prioriteras för att efterleva dataskyddsförordningen.

- Avtalstrohet:

Stadsledningskontorets svar: Ett nytt upphandlings- och avtalshanteringsystem har upphandlats och införs i hela kommunkoncernen under 2020. Systemet ska underlätta för verksamheterna att följa upp avtal och direktupphandlingar. I samband med införandet genomförs ett omfattande utbildningsprogram avseende stadens program för inköp och upphandling.

Ekonomi

Revisionskontorets samlade bedömning från ekonomisk synpunkt är att verksamheten bedrivits på ett tillfredställande sätt. Revisionskontoret har vissa synpunkter som kommenteras nedan.

- Nettokostnadernas andel av skatteintäkter och generella statsbidrag:

Revisionskontoret pekar på framförallt nettokostnadernas utveckling, som ett problemområde liksom stadens resultatmål.

Stadsledningskontorets svar: Stadsledningskontoret har här ingen avvikande uppfattning mot revisionskontoret utan arbetar för att minska beroendet av finansnettot för att kunna finansiera stadens nettokostnader. Kommunfullmäktige hade därför beslutat om en lägre utdelning från Stockholms Stadshus AB 2019 än året innan och har ytterligare sänkt utdelningen 2020. Resultatmålet är ett sätt att finansiera en ökad investeringsvolym, försäljningar ett annat, lägre investeringsvolym ett tredje. Samtliga övervägs under budgetprocessen.

- Revisionskontoret tar även upp att årets budgeterade investeringsvolym inte fullt ut genomförts.

Stadsledningskontorets svar: Stadsledningskontoret framhåller att det är väsentligt att se helheten och inte endast delarna. Investeringar är sällan ettåriga. Varje investeringsprojekt har sin tidsplan, som ofta sträcker sig över ett antal år. Förskjutningar mellan åren är legio. Hänsyn måste tas till tillgång på entreprenörer, krockar med andra projekt i tid och rum med mera. Investeringsprojekt bör bedömas utifrån färdigställandet både avseende tidsaspekten och beloppsmässigt. Under 2019 visade kreditbedömningen för Stockholms stad en negativ utsikt. Påverkan på kostnadsbilden vid ett sänkt kreditbetyg är inte försumbar utan måste tas i beaktande bland annat vid genomförandetakten av investeringar.

- Staden redovisar förbrukning av in-teckning av eget kapital som jämförelsestörande kostnad. Enligt revisionskontorets bedömning är detta inte i överensstämmelse med Rådet för kommunal redovisnings definition av vad som är att betrakta som en jämförelsestörande post.

Stadsledningskontorets svar: Här har stadsledningskontoret en avvikande uppfattning. Gällande rekommendation har följande lydelse: "Jämförelsestörande poster är resultat av

händelser eller transaktioner som inte är extraordinära, men som är viktiga att uppmärksamma vid jämförelser med andra perioder.” Rekommendationen är gällande från 2019, men ordalydelsen är identisk med föregående rekommendations. Kravet på posterna är enbart att de ska vara jämförelsestörande till skillnad från extraordinära, där tre tydligt definierade villkor ska vara uppfyllda.

Förbrukning av in-tecknat eget kapital 2015-2019

	2019	2018	2017	2016	2015
Faktisk kostnad (mnkr)	415,4	660,7	206,8	258,8	167,9
Årets kostnad i förhållande till föregående års kostnad (%)	62,9	319,5	79,9	154,1	256,7

Ovanstående tabell visar med all önskvärd tydlighet att dessa poster är viktiga att uppmärksamma vid jämförelser med andra perioder, då de varierar mycket över tid. Staden har redovisat dessa poster, som jämförelsestörande ett antal år utan anmärkning från revisionskontoret. En ny rekommendation med samma lydelse, som den gamla, bör inte föranleda någon annorlunda bedömning.

Stadsledningskontoret anser att dessa poster skiljer sig från övriga, då de finansieras av tidigare års överskott och inte av budgeterade medel på grund av att de inte utgör en del av ordinarie verksamhet utan har möjliggjorts av tidigare års överskott, som extra satsningar på framtiden. Vid ett negativt balanskravsresultat är avsikten att staden ska kunna hävda synnerliga skäl avseende dessa poster. En anmärkning borde ha inriktat sig på orsaken, inte formen, i varje fall när formen i sig är korrekt. I tidigare yttranden från revisionskontoret har ifrågasatts det lämpliga i in-teckning av eget kapital, vilket stadsledningskontoret anammat och därför arbetar på att minska.

Årsredovisning och räkenskaper

Revisionskontorets samlade bedömning är att stadens årsredovisning i allt väsentligt uppfyller kraven på rättvisande räkenskaper och är upprättad enligt god redovisningssed.

Revisionskontoret har framfört vissa synpunkter som kommenteras nedan.

- Förvaltningsberättelsen bör enligt revisionskontoret utvecklas för att få den mer överskådlig och lättillgänglig.

Stadsledningskontorets svar: Här har stadsledningskontoret ingen avvikande bedömning utan avsikten är att försöka förenkla så mycket som möjligt. Dock bör påpekas att Rådet för kommunal redovisnings normering till lagstiftningen omfattar nio tvingande rubriker, som tyvärr försvårar förenkling avsevärt.

- Avseende drift- och investeringsredovisningen efterlyser revisionskontoret tabeller avseende budget, avvikelse och utfall.

Stadsledningskontorets svar: Stadsledningskontoret avser att komplettera med sådana tabeller. Ett visst urval måste göras avseende investeringsprojekt, som delvis får redovisas på aggregerad nivå för att uppnå överskådlighet.

Kommentarer till genomförda granskningar 2019

Miljöprogram – kvalitetssäkring av uppgifter

Revisionskontoret har genomfört en uppföljande granskning för att bedöma om kommunstyrelsen har en tillräcklig kvalitetssäkring av de uppgifter som nämnder och styrelser lämnar i samband med uppföljning av stadens miljöprogram. Vid en tidigare granskning som genomfördes 2017 noterades bland annat att det fanns olikheter i hur indikatorer beräknades, vilket kan leda till svårigheter med att tolka resultatet. Vissa indikatorer rapporteras också vidare till bland annat Energimyndigheten.

Sammantaget bedömer revisionskontoret att kommunstyrelsen utvecklat arbetet med kvalitetssäkring av de uppgifter som nämnder och styrelser lämnar i samband med uppföljning av stadens miljö-program. Dock visar revisionskontorets kontroll av inrapporterade värden i ILS att det fortfarande finns avvikelser i jämförelse med de uppgifter som staden kommer att lämna till Energimyndigheten. Kommunstyrelsen rekommenderas att fortsätta utveckla arbetet med kvalitetskontroller.

Stadsledningskontorets svar: Stadsledningskontoret har tillsammans med Energicentrum på miljö- och hälsoskyddsnämnden arbetat för att utveckla och kvalitetssäkra rutinerna. Ett kontinuerligt arbete pågår för att minimera felaktigheter och avvikelser i rapporteringen från nämnder och bolagsstyrelser.

Stadens arbete med våldsbejakande extremism Rapport 2019:2.

Revisionskontoret sammanfattande bedömning är att staden har strukturer för arbetet mot våldsbejakande extremism. Arbetet har organiserats inom ramen för befintliga verksamheter och följer intentionerna i stadens budget samt riktlinjer för arbetet mot våldsbejakande extremism. Revisionskontoret bedömer dock att rapporteringen av arbetet mot våldsbejakande extremism till kommunstyrelsen behöver utvecklas samt att det behöver tydliggöras hur samverkan med civilsamhället ska utvecklas i enlighet med stadens riktlinjer mot våldsbejakande extremism.

Stadsledningskontorets svar: Stadsledningskontoret har i anvisningarna till verksamhetsberättelserna för 2019 särskilt beskrivit vad styrelser och nämnder ska redovisa avseende arbetet mot våldsbejakande extremism. Stadsledningskontoret avser att sammanställa styrelser och nämnders inkomna redovisningar samt därutöver beskriva det stadsövergripande arbetet i en särskild redovisning. Det är därmed stadsledningens uppfattning att frågan är tillgodosedd.

Avseende arbetet med civilsamhället i frågor kopplade till våldsbejakande extremism är det Stadsledningskontorets uppfattning att det krävs stor förståelse och kunskap kring frågan och att samverkan bör utvecklas efter noggranna överväganden. Stadsledningskontoret delar inte revisionskontorets uppfattning att stadsdelsnämnderna ska förtydliga hur samverkan med civilsamhället i arbetet mot våldsbejakande extremism ska utvecklas utan anser att frågan först ska utredas stadsövergripande.

Redovisning av IT-projekt

Revisionskontoret har genomfört en granskning av redovisning av IT-projekt för att kontrollera om redovisningen är korrekt enligt gällande redovisningsregler och lagstiftning. Projektet skolplattformen har varit utgångspunkt för granskningen. Revisionskontoret nämner att enligt god redovisningssed ska lön för person som arbetar med att utveckla/iordningsställa tillgångar tas med i anskaffningsvärdet. Enligt revisionskontorets synpunkt bör vid ett projekts uppstart ske en bedömning och dokumentering om projektet bedöms ge upphov till en immateriell tillgång eller ej.

Stadsledningskontorets svar: Stadsledningskontoret vill framföra att enligt gällande regler får en immateriell tillgång endast aktiveras om den förväntas ge upphov till framtida ekonomiska fördelar, antingen i form av intäkter eller som kostnadsbesparingar. För att den immateriella anläggningstillgången ska redovisas i balansräkningen ska posten uppgå till ett väsentligt värde.

Enligt stadens nuvarande policy används standardssystem, staden utvecklar inte egna system. Det betyder att ett projekt för att införa ett system, som till exempel skolplattformen, omfattar kartläggning av nuläget, framtagande av börläge, kravställning, upphandling, installation, utbildning och införande. I normalfallet kan väldigt små delar av nedlagda kostnader hänföras till något som är att betrakta som utveckling. Härtill kommer att det normala vid införandet av nya IT-lösningar är att de är nödvändiga för att bibehålla status quo, det vill säga innebär inga kostnadsbesparingar i förhållande till tidigare system, men innebär att en viss nivå till omvärlden bibehålls.

Stadsledningskontoret anser att det är en fördel att även när det gäller ett driftprojekt redovisa lön för personer, som arbetar med projektet, bland projektkostnaderna. Det tydliggör kostnadsbilden för olika IT-projekt. Stadsledningskontoret har därför för avsikt att framöver redovisa internt nedlagd tid, som kostnad på berört projekt.